

17° Συνέδριο ΚΚΕ **Προς την ισχυροποίηση ή την αναπαραγωγή των αντιφάσεων;**

Στις 9-12 Φλεβάρη 2005 πραγματοποιήθηκε το 17° συνέδριο του ΚΚΕ, ένα συνέδριο που είχε το γενικό στόχο, σύμφωνα με τις Θέσεις της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΕ, «να κάνει ένα γενναίο βήμα για την ολόπλευρη ισχυροποίηση του Κόμματος, ιδεολογική, πολιτική και οργανωτική». Πώς εννοεί όμως η ηγεσία του ΚΚΕ την ισχυροποίησή του, σε ποια κατεύθυνση και με ποιους τρόπους την επιδιώκει και πώς συνέβαλε σ' αυτήν το πρόσφατο συνέδριο;

Αυτά τα ερωτήματα πρέπει να θέτουν όλοι όσοι, εντός και εκτός ΚΚΕ, θέλουν να εκτιμήσουν τι μπορούν να προσδοκούν απ' αυτό το κόμμα στην άμεση και τη μακροπρόθεσμη πορεία της ταξικής πάλης. Γιατί η πάλη των τάξεων, η οικονομική, πολιτική και ιδεολογική αναμέτρηση ανάμεσα στην αστική και την εργατική τάξη διεξάγεται ανεξάρτητα από τη θέληση του ΚΚΕ ή άλλων πολιτικών δυνάμεων. Διεξάγεται με την τυφλή αναγκαιότητα που - λόγω των αντιτιθέμενων συμφερόντων τους - οδηγεί αυτές τις τάξεις στη σύγκρουση σε όλα τα παραπάνω επίπεδα. Το ζήτημα λοιπόν είναι αν η ισχυροποίηση του ΚΚΕ, όπως και κάθε άλλης πολιτικής δύναμης που διακηρύσσει ότι εκπροσωπεί τα συμφέροντα της εργατικής τάξης, ενισχύει **πραγματικά** την εργατική τάξη στον αγώνα της ενάντια στην αστική, στον αγώνα που οδηγεί στην ανατροπή της αστικής εξουσίας, την εγκαθίδρυση της εργατικής εξουσίας και την οικοδόμηση της κομμουνιστικής κοινωνίας. Αν δηλαδή, στη σημερινή συγκυρία, το ΚΚΕ με τη δράση του συμβάλλει συνολικά στη δημιουργία επαναστατικού εργατικού κινήματος, ώστε η ισχυροποίησή του να σημαίνει και την ισχυροποίηση της επαναστατικής κατεύθυνσης μέσα στο σημερινό εργατικό κίνημα.

Για την ηγεσία του ΚΚΕ τα παραπάνω ερωτήματα δεν τίθενται καν, αφού θεωρεί δεδομένο ότι «το ΚΚΕ ογδόντα έξι χρόνια (1918-2004) παραμένει σταθερό, ακλόνητο στην υπηρεσία της εργατικής τάξης και των άλλων λαϊκών στρωμάτων». Επικαλείται δε ως δεδομένη και «την ευθεία σχέση που έχει η ισχυροποίηση του Κόμματος με την ανάπτυξη της πάλης του λαού». Δυστυχώς όμως η ιστορία του κομμουνιστικού κινήματος της χώρας μας δείχνει ότι σε στιγμές που το ΚΚΕ φάνταζε πολύ ισχυρό, δεν χρησιμοποίησε τη δύναμή του προς όφελος της εργατικής τάξης αλλά ενάντια στα ιστορικά συμφέροντά της, παραδίδοντας και την εξουσία ακόμα στους αντιπάλους της, όπως μας υπενθυμίζει περίτρανα η πρόσφατη θλιβερή επέτειος της συμφωνίας της Βάρκιζας. Έχουμε λοιπόν κάθε λόγο οι κομμουνιστές να τηρούμε κριτική στάση απέναντι στην ίδια την ανάπτυξη του κομμουνιστικού κινήματος και να κρατάμε πάντα ανοιχτό και υπό αμφισβήτηση το ζήτημα της ύπαρξης ή όχι επαναστατικής κατεύθυνσης στην στρατηγική, την τακτική και την οργάνωση του κινήματος, χωρίς καμιά εξαίρεση.

17° συνέδριο και «ανασυγκρότηση του ΚΚΕ»

Σύμφωνα με τις Θέσεις της ΚΕ του ΚΚΕ, το 17° συνέδριο είναι ένας σταθμός στην πορεία ανασυγκρότησης του κόμματος που άρχισε από το 14° συνέδριο, το οποίο έβαλε τέρμα στην εσωκομματική κρίση και «αποκατέστησε την ιδεολογική και πολιτική φυσιογνωμία του Κόμματος». Το 15° συνέδριο «θεμελίωσε την στρατηγική του κόμματος» και το 16° συνέδριο «επεξεργάστηκε πληρέστερα τις προγραμματικές κατευθύνσεις και τους στόχους του ΑΑΔΜ», του Αντιιμπεριαλιστικού Αντιμονοπωλιακού Δημοκρατικού Μετώπου, που παλεύει για «λαϊκή εξουσία και οικονομία».

Τι απομένει λοιπόν για την ισχυροποίηση του κόμματος; Μπαιίνει εκ των πραγμάτων ως προτεραιότητα η βελτίωση της λειτουργίας του και της οργανωμένης δράσης, η αντιμετώπιση των υποκειμενικών αδυναμιών στην πορεία της ανασυγκρότησής του. Σ' αυτά τα σημεία επικεντρώνει η ΚΕ και ασκεί στο κείμενο των Θέσεων της σκληρή κριτική και αυτοκριτική σε βαθμό μάλιστα που ποτέ στο παρελθόν δεν μας είχε συνηθίσει. Σταχυολογούμε βασικές επισημάνσεις από το κείμενο:

- η σωστή πολιτική δεν στηρίχτηκε από τα κάτω, από τις ΚΟΒ
- δεν κατακτήθηκε η ιδεολογικοπολιτική αφομοίωση της στρατηγικής και του προγράμματος
- υπάρχουν λαθεμένες αντιλήψεις των στελεχών που δεν βοηθούν τη ζύμωση και την προβολή της στρατηγικής
- υπάρχει καθυστέρηση στη δουλειά στην εργατική τάξη και τη νεολαία
- υπάρχουν φαινόμενα οργανωτικού φιλελευθερισμού και λειψής συμμετοχής των μελών
- η ΚΕ δεν πήρε κατάλληλα μέτρα, υστέρησε στην ανάδειξη στελεχών και ακόμα τα μέλη της δεν προετοιμάζονται καλά για τις συνεδριάσεις της !!!

Υπάρχουν και χειρότερα (σε άλλες οργανώσεις της Αριστεράς) αλλά και η κατάσταση αυτή είναι απελπιστική!

Το περιεχόμενο της αυτοκριτικής θα έχει οπωσδήποτε αντικειμενική βάση. Εμείς όμως θα αμφισβητήσουμε το γενικό συμπέρασμα που υπονοείται από τις Θέσεις της ΚΕ, δηλαδή ότι η γραμμή είναι αδιαμφισβήτητα σωστή και μόνο η οργάνωση χωλαίνει στην υλοποίησή της. Έτσι κι αλλιώς, όπως δίδαξε ο Λένιν και επιβεβαιώθηκε πολλαπλά, από θετική και αρνητική παγκόσμια εμπειρία, ο ταξικός χαρακτήρας ενός κόμματος είναι συνισταμένη πολλών χαρακτηριστικών του που αλληλεπιδρούν μεταξύ τους: της στρατηγικής, των οργανωτικών αρχών, της ταξικής σύνθεσης και της ταξικής προέλευσης των στελεχών, του ιδεολογικού και πολιτικού επιπέδου των μελών και φυσικά της τακτικής που σε κάθε περίοδο ακολουθεί.

Είναι συνεπώς δύσκολο να πιστέψει κανείς ότι μια προβληματική οργάνωση καθοδηγείται από ξεκάθαρη και σωστή πολιτική γραμμή και ότι ένα κόμμα συμβάλλει στην ανασύνταξη του εργατικού κινήματος όταν υστερεί στη δουλειά του στην εργατική τάξη.

Η στρατηγική επανέρχεται στη συζήτηση

Με βάση τα παραπάνω δεν θα περίμενε κανείς προβληματισμό σχετικά με ζητήματα στρατηγικής σ' αυτό το συνέδριο. Υπήρχε ωστόσο μία νέα διαπίστωση στο κείμενο των Θέσεων που ήταν αδύνατον να περάσει απαρατήρητη, η διαπίστωση ότι «ενισχύθηκαν βασικά γνωρίσματα του ιμπεριαλιστικού σταδίου του ελληνικού καπιταλισμού», με την οποία αναγνωρίζεται σαφώς – και ορθώς, κατά τη γνώμη μας – ότι η Ελλάδα είναι ιμπεριαλιστική χώρα.

Φυσικά η παραδοχή αυτή εκ των πραγμάτων επηρεάζει την επαναστατική στρατηγική, όσον αφορά το πρόγραμμα της εργατικής εξουσίας και τις συμμαχίες της εργατικής τάξης για την πραγματοποίηση της επανάστασης. Η αντιπαράθεση που ξεκίνησε

με βάση τη συγκεκριμένη θέση κατά τον προσυνηδριακό διάλογο, δεν αφορούσε μόνο το χαρακτήρα του ελληνικού καπιταλισμού αλλά και την ερμηνεία της στρατηγικής του ΚΚΕ.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα των απόψεων που αντιτίθενται στις Θέσεις της ΚΕ και εκφράστηκαν από πολλά στελέχη και μέλη του κόμματος, ήταν η τοποθέτηση του Β. Καλαματιανού, μέλους της ΚΕ (Ριζοσπάστης 25/12/04). Καλεί το συνέδριο να ξεκαθαρίσει «αν η Ελλάδα είναι χώρα καπιταλιστική, εξαρτημένη ή ιμπεριαλιστική». Γιατί «αν εκτιμηθεί ότι η Ελλάδα είναι ιμπεριαλιστική χώρα, τότε πάμε για συσπείρωση και μέτωπο για το σοσιαλισμό», πράγμα που θεωρεί λάθος. Αντίθετα θεωρεί ότι άμεσος στόχος πρέπει να είναι η «συγκρότηση του ΑΑΔΜ που είναι ευρύτερη κοινωνικοπολιτική συμμαχία, με στόχο κυβέρνηση και προγραμματικές κατευθύνσεις».

Από την άλλη πλευρά, η θέση ότι η επαναστατική εργατική εξουσία είναι άμεσος στρατηγικός στόχος προβάλλεται χαρακτηριστικά στο άρθρο της Ε. Μπέλλου (Ριζοσπάστης 9/1/05). Θεωρεί ότι το μέτωπο «δεν μπορεί παρά να ανατρέψει μια εξουσία, την καπιταλιστική, και να διεκδικήσει ως μοναδική εξουσία την εργατική». Αναγνωρίζει ωστόσο ότι ο στρατηγικός στόχος του ΑΑΔΜ διατυπώνεται με τον «συμβιβαστικό» όρο της λαϊκής εξουσίας και της λαϊκής οικονομίας, αλλά θεωρεί ότι ο στόχος αυτός έχει «αντικειμενικά» αντικαπιταλιστικό χαρακτήρα.

Δεν είναι όμως καθόλου αποσαφηνισμένη η στρατηγική του ΚΚΕ, όπως την εμφανίζει η Ε. Μπέλλου. Αντίθετα ο όρος λαϊκή οικονομία και λαϊκή εξουσία και γενικότερα το προγραμματικό περιεχόμενο του ΑΑΔΜ, δεν προέκυψε ως συμβιβασμός διαφορετικών τάσεων για την προοπτική της πάλης που έχουν οι διαφορετικές κοινωνικές δυνάμεις που συγκροτούν το μέτωπο – μικροαστοί και εργάτες – αλλά ως συμβιβασμός διαφορετικών πολιτικών αντιλήψεων που υπάρχουν μέσα στο ίδιο το ΚΚΕ. Το κυριότερο όμως είναι ότι ο συμβιβασμός αυτός δεν είναι «μέση λύση» και απλώς διφορούμενη διατύπωση, αλλά **ουσιαστική** υπόκλιση της εργατικής τάξης σε μικροαστικά συμφέροντα και απεμπόληση της επαναστατικής στρατηγικής. Γιατί η «λαϊκή εξουσία» που θέτει ως στόχο το ΚΚΕ, **δεν είναι** εργατική εξουσία, δεν είναι δηλαδή η δικτατορία του προλεταριάτου, αφού δεν προκύπτει από το τσάκισμα του αστικού κρατικού μηχανισμού. Είναι ένα ενδιάμεσο σκαλοπάτι μεταξύ αστικής και εργατικής δημοκρατίας, μια ερμαφρόδιτη πολιτικοκοινωνική κατάσταση με μη μονοπωλιακή ανάπτυξη και αστικό εποικοδόμημα και ως τέτοια δεν πρόκειται ποτέ να υπάρξει... παρά μόνο στα κείμενα του ΚΚΕ και στα όνειρα ριζοσπαστών μικροαστών.

Η πολιτική γραμμή μένει στο απυρόβλητο

Η αντιπαράθεση πάνω σε ζητήματα στρατηγικής αποτέλεσε μικρό μόνο μέρος του προσυνηδριακού διαλόγου. Ελάχιστοι ανώτερα στελέχη ένωσαν την ανάγκη να τοποθετηθούν γραπτώς για οτιδήποτε και οι διαφορετικές προσεγγίσεις δεν διατάραξαν τη γενική ομοθυμία του συνεδρίου με ελάχιστες ίσως εξαιρέσεις. Ο Β. Καλαματιανός, για παράδειγμα, με τις θέσεις που υποστήριξε, χόρεψε, όσον αφορά την παρουσία του στη νέα ΚΕ, αντί του συνώνυμου του χορού, το χορό του Ζαλόγγου.

Μεγαλύτερη αξία έχει να εξετάσει κανείς τον αντίκτυπο που είχε το όποιο «ξεκαθάρισμα» των επαναστατικών στόχων επιχείρησε η ηγεσία, στα ζητήματα της άμεσης πολιτικής τακτικής. Άλλωστε η ασάφεια στην στρατηγική είναι το κάλυμμα κάτω από το οποίο βασιλεύει ο ρεφορμισμός και άλλα αστικά υποπροϊόντα στην τακτική.

Και μόνο από το κείμενο των Θέσεων εύκολα κανείς καταλαβαίνει ότι ουδεμία «επαναστατικοποίηση» δεν επιχειρείται στην πολιτική γραμμή.

- Καμιά διαφοροποίηση στη σχεταριστική και διασπαστική τακτική του ΠΑΜΕ
- Κανένα μέτρο για να μην συμβάλλουν οι κομματικές δυνάμεις στην αναπαραγωγή του γραφειοκρατικού εκφυλισμού στο συνδικαλιστικό κίνημα
- Κανέναν αναπροσανατολισμός σε αιτήματα που δεν θα παραπέμπουν σε μη μονοπωλιακή ανάπτυξη αλλά σε ανατροπή του καπιταλισμού.

Αντίθετα μπορεί να διακρίνει κανείς σε ποικίλες εκδοχές την εκπροσώπηση μικροαστικών συμφερόντων – στο όνομα πάντα της συμμαχίας και του μετώπου – ακόμα και υπόκλιση σ' αυτά σε βαθμό ασειότητας. Παράδειγμα η επίκληση στους αγρότες να συναινέσουν στην οργάνωση των εργατών γης που έχουν στη δούλεψή τους!

Οι αντιφάσεις παραμένουν

Η βασική αντίφαση που προϋπήρξε και χαρακτήρισε ολόκληρη τη μεταπολιτευτική πορεία του ΚΚΕ μέχρι σήμερα, ήταν αυτή μεταξύ της διακήρυξης επαναστατικών στόχων και της αναφοράς στην επαναστατική θεωρία από τη μια και της υλοποίησης σοσιαλρεφορμιστικής πολιτικής από την άλλη. Η αντίφαση αυτή παραμένει σε πλήρη ισχύ και μετά το 17^ο συνέδριο και θα παραμείνει όποιες κι αν είναι οι διατυπώσεις στο θεωρητικό επίπεδο. Γιατί η αστική επιρροή διαπερνά τη φυσιογνωμία του ΚΚΕ πολύπλευρα και πολυεπίπεδα και χρειάζεται ολοκληρωτική ρήξη με αυτήν την επιρροή για την «επαναστατικοποίησή» του, πράγμα πρακτικώς αδύνατον.

Με διάφορες μορφές αυτή η αντίφαση αντανακλάται στην ασαφή και διφορούμενη στρατηγική, στις μικροαστικές και ρεφορμιστικές πολιτικές θέσεις, στον κυβερνητισμό και τον κοινοβουλευτισμό, στις γραφειοκρατικές μεθόδους καθοδήγησης και οργάνωσης, στην ιδεολογικοπολιτική σύγχυση του κομματικού μηχανισμού και της βάσης, στην περιορισμένη σχέση με την εργατική μάζα. Και οι αντιφάσεις αυτές γέννησαν κατά καιρούς και αντίστοιχες εσωκομματικές αντιθέσεις, όχι μόνο κατά την περίοδο '89-91 αλλά και μετέπειτα, έστω και περιορισμένες (βλ. Κωστόπουλος, Θεωνάς κ.ά. παλιότερα, θέσεις Καλαματιανού σήμερα), κατά τις οποίες κάποιοι ζητούν την γνήσια και ανοιχτή σοσιαλδημοκρατική κοινοβουλευτική πολιτική και κάποιοι άλλοι υπερασπίζονται, με στρεβλό έστω τρόπο, τις επαναστατικές αναφορές.

Γεγονός όμως είναι ότι όσο οι αντιφάσεις αυτού του είδους χαρακτηρίζουν το ΚΚΕ και μ' αυτές εντάσσεται στο πολιτικό σύστημα, η αστική πολιτική έχει πάντα τη δυνατότητα να το βάζει μπροστά σε διλήμματα του τύπου «ενσωμάτωση ή περιθωριοποίηση» και ισχυροποίησή του - αυτοτελής και σε αντίθεση με την αστική εξουσία - δεν θα υπάρξει.